NORAKSTS
Lieta Nr.A42296306
A0358-07/19

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2007.gada 28.martā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese Dz.Amerika,

piedaloties pieteicējam *A.S.* un atbildētāja Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras pārstāvei Sandrai Ruckai,

2007.gada 8.martā Rīgā, Antonijas ielā 6, atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu pēc *A.S.* (turpmāk – pieteicējs) pieteikuma par Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk – VSAA vai atbildētājs) Apdrošināšanas uzraudzības daļas vadītājas 2003.gada 7.februāra lēmuma Nr.22 atcelšanu un zaudējumu piedziņu Ls 1506 apmērā.

Aprakstošā daļa

[1] 2005.gada 12.jūlijā Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicēja pieteikums un 2006.gada 18.janvārī Administratīvās rajona tiesas tiesnese pieņēmusi lēmumu par pieteicēja pieteikuma pieņemšanu un administratīvās lietas ierosināšanu.

[2] VSAA Preiļu filiāle, pamatojoties uz pieteicēja 2000.gada 30.oktobra iesniegumu 2000.gada 14.novembrī izdevusi rīkojumu Nr.509, nolemjot pārtraukt invaliditātes un piešķirt nosacītā vecuma pensiju pieteicējam Ls 58,37 apmērā no 2000.gada 10.decembra līdz 2001.gada 30.septembrim (1.pielikums, lietas lapa 37-38).

[3] 2002.gada 28.novembrī pieteicējs VSAA Preiļu filiālē iesniedzis iesniegumu (1.pielikums, lietas lapa 48, 61), ar kuru apstrīdēja Preiļu filiāles 2000.gada 14.novembra rīkojumu Nr.509 par vecuma pensijas piešķiršanu. Pieteicējs iesniegumā norādījis, ka nepiekrīt norādītajam faktiskajam darba stāžam un algai.

[4] 2002.gada 6.decembrī VSAA Preiļu filiāle pieņēma lēmumu Nr.1898 par pensijas piešķiršanu, nolemjot, pamatojoties uz pieteicēja iesniegumu, pārrēķināt vecuma pensiju no 2000.gada 10.decembra pēc vispārējiem noteikumiem sakarā ar apdrošināšanas stāža un iemaksu izmaiņām kā nestrādājošam (1.pielikums, lietas lapa 62-65), iekļaujot apdrošināšanas stāžā dienesta laiku Padomju armijā periodā no 1962.gada 30.novembra līdz 1963.gada 21.oktobrim, kas iepriekš, piešķirot vecuma pensiju, tajā nebija ieskaitīts.

[5] Nepiekrītot VSAA Preiļu filiāles 2002.gada 6.decembra lēmumam Nr.1898, jo nepareizi aprēķināts pieteicēja kopējais apdrošināšanas stāžs, pieteicējs to ar 2003.gada 6.janvāra iesniegumu (lietas lapa 102-103) apstrīdēja VSAA, kuras

Apdrošināšanas uzraudzības daļas vadītāja M.Groduma 2003.gada 7.februārī pieņēma lēmumu Nr.22 (turpmāk – Lēmums), ar kuru atstāja negrozītu VSAA Preiļu filiāles 2002.gada 6.decembra lēmumu Nr.1898 par pensijas pārrēķinu.

[6] Pieteicējs lūdz atcelt pārsūdzēto Lēmumu, kā arī piedzīt zaudējumus Ls 1506 apmērā, pamatojoties uz šādiem argumentiem:

[6.1] Lēmumā ir kļūdaini norādīts darba stāžs, par kuru ir aprēķināta vecuma pensija, kas ir 42 gadi un 3 mēneši. Pieteicējs norāda, ka, aprēķinot darba stāžu, nav ņemti vērā sekojoši fakti (faktus var apliecināt liecinieki *A.S.* un *V.L.*):

[6.1.1] pieteicējs sāka strādāt 1948.gadā kolhozā „Oktobra zvaigzne" (nevis 1955.gadā Akadēmiķa Viljamsa v.n. kolhozā, kā savā Lēmumā norāda VSAA) – viņa darbs šajā kolhozā tika noformēts uz mātes *H.S.* vārda. Ziņas par to, ka pieteicējs strādāja šajā kolhozā, nav saglabājušās, bet minēto faktu var apliecināt liecinieki: *A.S.* un *V.L.*;

[6.1.2] pieteicēja darba sākuma un beigu datumi laikā no 1955.līdz 1959.gadam Akadēmiķa Viljamsa v.n kolhozā VSAA Lēmumā ir norādīti nepareizi, tādējādi kā darba stāžu šajā laika posmā norādot 4, nevis 5 gadus, kas atbilst faktiski nostrādātajam laikam;

[6.1.3] 1956.gadā pieteicējs ir nostrādājis 142, nevis 2 dienas (kā norādīts VSAA Lēmumā);

[6.1.4] pieteicējam, sākot ar 1994.gada aprīļa mēnesi, tika piešķirta trešā invaliditātes grupa, kas ļauj turpināt strādāt, kas nesaskan ar 2003.gada 23.aprīļa Rēzeknes starprajonu veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu komisijas izziņu Nr.1-18/69, kurā minēts, ka trešā invaliditātes grupa bija noteikta no 1996.gada 11.aprīļa, bet no 1997.līdz 2000.gadam tika noteikta otrā invaliditātes grupa. Pieteicējam nav saprotams, kādēļ ir izdota šāda veida izziņa, jo trešā invaliditātes grupa tika piešķirta no 1994.gada, un no 1994. līdz 1997.gadam pieteicējs turpināja strādāt.

[6.2] Pieteicējam ir nodarīti zaudējumi Ls 1506 apmērā, kurus sastāda:

[6.2.1] neizmaksāta slimības lapas nauda Ls 1112 apmērā. Šādu summu sastāda katru mēnesi neizmaksātie Ls 278 (pieteicēja aprēķinātā vidējā darba alga darba stāža laikā) 4 mēnešu garumā, kuri pieteicējam pienācās laika posmā no 1997.gada 20.maija līdz 1997.gada 9.novembrim, kad pieteicējs turpināja darbu kā trešās grupas invalīds;

[6.2.2] neizmaksātā pensijas starpība Ls 170 apmērā pēc otrās invaliditātes grupas piešķiršanas. Pieteicējam 1997.gada 4.septembrī tika piešķirta otrā invaliditātes grupa, bet VSAA nekādu pārrēķinu pensijas apmēros neizdarīja, kaut arī otrās grupas invalīda pensija ir lielāka, nekā trešās grupas invalīda pensija. Pārrēķins par pensijas apmēru tika izdarīts tikai 1999.gadā, pēc vairāk kā diviem gadiem, savukārt, kad pieteicējam tikai noņemta trešās grupas invaliditāte un piešķirta otrās grupas invaliditāte, tad pensija tika nekavējoties samazināta;

[6.2.3] nesaņemtais sociālais pabalsts transporta izdevumu kompensēšanai invalīdiem par 4 gadiem – Ls 224. Pieteicējam kā invalīdam jau no 1994.gada aprīļa vajadzēja saņemt sociālo pabalstu transporta izdevumu kompensēšanai invalīdiem, kuriem ir apgrūtināta pārvietošanās, taču pieteicējs to saņēma tikai sākot no 1998.gada.

[6.2.4] ar VSAA Lēmumu pieteicējam tika pārrēķināta vecuma pensija, jo piešķirot 2000.gada 10.decembrī vecuma pensijā bija ieskaitīti tikai 3 gadi karadienesta, bet pieteicējs dienēja 3 gadus 10 mēnešus 22 dienas. Šī kļūda tika izlabota tikai pēc 2 gadiem un tikai pēc tam kad pieteicējs palūdza pensiju pārrēķināt.

Nav ieskatīts stāža laiks par virsdienesta laiku no 1963.gada 22.oktobra līdz 1964.gada 29.jūnijam.

[7] Atbildētājs – Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra – neatzīst pieteicēja pieteikumu Lēmumā minēto apsvērumu dēļ:

[7.1] uzskata, ka pieteikums nav pamatots un atstājams bez izskatīšanas, jo pieteicējs Lēmumu nav pārsūdzējis likumā noteiktajā termiņā. Saskaņā ar CPL pārējas noteikumu 1.punktu un Latvijas Civilprocesa kodeksa 24.-A nodaļas 239.^{3}pantu, kas bija spēkā atbildētāja lēmuma Nr.22 pieņemšanas laikā (analogs nosacījums pieteikuma iesniegšanai tiesai par augstākas iestādes administratīvu aktu ir noteikts Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 188.panta 1.daļā) sūdzību par lēmumu var iesniegt tiesā mēneša laikā no dienas kad persona saņēmusi augstākās institūcijas vai amatpersonas atteikumu:

[7.1.1] pieteicējs, lūdzot tiesai atjaunot procesuālo termiņu pieteikuma iesniegšanai par VSAA Preiļu filiāles 2002.gada 6.decembra lēmumu un VSAA 2003.gada 7.februāra lēmumu Nr.22, pieteikumā ir norādījis, ka lēmumu nav pārsūdzējis mēneša laikā slimības dēļ. Pēc pieteicēja pensijas lietā esošajiem materiāliem ir redzams, ka pieteicējs ir vērsies Valsts ieņēmumu dienestā (VID) 2003.gada 11.martā, kā arī pieteicējs norāda pieteikumā tiesai, ka ir griezies gan pie prokurora, gan tiesā;

[7.1.2] pēc VSAA rīcībā esošās informācijas, kas ir saņemta no tiesas, 2005.gada 17.janvārī pieteicējs ir iesniedzis prasību Preiļu rajona tiesā pret VSAA Preiļi filiāli par juridiska fakta konstatēšanu un zaudējumu Ls 1506 apmērā piedziņu. Preiļu rajona tiesa ir atteikusi pieņemt izskatīšanai prasību. Šo lēmumu pieteicējs ir pārsūdzējis Latgales apgabaltiesā. 2005.gada 23.februārī Latgales apgabaltiesa ir pieņēmusi lēmumu atstāt negrozītu Preiļu rajona tiesas 2005.gada 20.janvāra lēmumu. VSAA rīcībā nav informācijas par to, ko pieteicējs ir sniedzis Rīgas Latgales priekšpilsētas tiesā.

Līdz ar to VSAA uzskata, ka nepastāv attaisnojoši iemesli procesuālā termiņa atjaunošanai, jo, vēršoties VID, pie prokurora, kā arī Preiļu rajona, Rīgas Latgales priekšpilsētas tiesā un Latgales apgabaltiesā, pieteicējam faktiski nav bijuši šķēršļi iesniegt sūdzību arī par VSAA 2003.gada 7.februāra lēmumu Nr.22;

[7.1.3] turklāt AT Senāta Administratīvo lietu departaments 2005.gada 25.janvāra lēmuma lietā Nr.SKA-78 14.punktā ir norādījis, ka likumdevējs jebkurām tiesībām un no tām izrietošajām procesuālajām darbībām ir noteicis termiņus. Administratīvajā procesā ikvienai pusei likumdevējs ir noteicis tiesības un pienākumus, tajā skaitā iestādei noteiktā termiņā jāpaziņo indivīdam administratīvais akts, savukārt indivīds noteiktā termiņā to var apstrīdēt. Šādi termiņi nepieciešami, lai administratīvais process varētu virzīties uz priekšu un to nebūtu iespējams vilcināt. Pretējā gadījumā administratīvais akts ilgstoši nevarētu stāties spēkā un to nevarētu izpildīt. Tādejādi zustu administratīvā akta jēga. Turklāt (..) likumdevējs ir paredzējis iespēju uzsākt administratīvo procesu no jauna, ja lietas faktiskie apstākļi vai lietas tiesiskie apstākļi ir mainījušies par labu adresātam;

[7.2] par lietas būtību VSAA paskaidro:

[7.2.1] VSAA Preiļu filiāle ar 2003.gada 7.februāra lēmumu Nr.22 ir veikusi pensijas pārrēķinu no vecuma pensijas piešķiršanas dienas, t.i., no 2000.gada 10.decembra, papildinot apdrošināšanas stāžu no 1962.gada 30.novembra līdz 1963.gada 21.oktobrim par dienesta laiku Padomju Armijā;

[7.2.2] nepiekrītot kopējā apdrošināšanas stāža aprēķinam, šo lēmumu pieteicējs apstrīdēja VSAA, par ko, 2003.gada 7.februārī tika pieņemts lēmums Nr.22, atstājot negrozītu apstrīdēto lēmumu;

[7.3] saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4.panta 1.daļu iestāde var nodarīt zaudējumu ar darbību izdodot prettiesisku administratīvo aktu vai veicot prettiesisku faktisko rīcību, vai ar bezdarbību, ja iestādei bija pienākums rīkoties, bet tā prettiesiski nav rīkojusies. Tātad zaudējumu atlīdzināšanas pamats ir prettiesisks administratīvais akts vai prettiesiska iestādes faktiskā rīcība;

[7.4] lēmums par veikto pensijas pārrēķinu pieteicējam ir tiesisks un pamatots, jo pārrēķins, papildinot viņa apdrošināšanas stāžu, ir veikts no vecuma pensijas piešķiršanas dienas, t.i., no 2000.gada 10.decembra. Veicot pensijas pārrēķinu, aprēķinātā pārrēķina daļa tika pievienota vecuma pensijas apmēram, nevis invaliditātes pensijas apmērā izmaksājamajai pensijai. Pieteicējam vecuma pensija tiek izmaksāta invaliditātes pensijas apmērā (Ls 58.37) saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 19.punktu, jo tā ir lielāka nekā aprēķinātā vecuma pensija. Tā kā, veicot vecuma pensijas pārrēķinu, vecuma pensijas apmērs nepārsniedza invaliditātes pensijas apmēru, tad arī neveidojās pensijas pārrēķina starpības summa, kas pieteicējam būtu jāizmaksā.

[7.5] pieteicējs pieteikumā sniedz nepatiesu informāciju gan par slimības periodu 1997.gadā (ka slimības periods ir bijis nepārtraukti no 1997.gada 20.maija līdz 1997.gada 9.novembrim), gan par vidējo algu mēnesī (Ls 248), kā arī par to, ka nav saņēmis pensiju kā par 2.invaliditātes grupu. Līdz ar to pieteicēja prasījumam zaudējumu Ls 1112 (par, viņaprāt, nesaņemto slimības pabalstu), Ls 224 (par, viņaprāt, pienākušos sociālo pabalstu transporta izdevumu kompensēšanai) un Ls 170 apmērā (ko pieteicējs norādījis kā nesaņemto pensijas daļu pēc veiktā pensijas pārrēķina) vispār nav pamata, jo:

[7.5.1] pieteicējs 1997.gadā VSAA Preiļu filiālē ir iesniedzis slimības lapas B par periodu no 1997.gada 28.janvāra līdz 1997.gada 7.martam (pirmā saslimšanas diena 1997.gada 14.jūlijā), no 1997.gada 4.jūnija līdz 1997.gada 20.jūlijam (pirmā saslimšanas diena 1997.gada 21.maijā) un no 1997.gada 21.jūlija līdz 1997.gada 3.septembrim.

Par šiem slimības periodiem pieteicējam ir aprēķināts un izmaksāts slimības pabalsts atbilstoši likuma „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu" noteiktajā kārtībā. 1997.gadā, aprēķinot slimības pabalstu, vidējā izpeļņa bija aprēķināma par pēdējiem 2 kalendārajiem mēnešiem. Pieteicēja vidējā alga mēnesī (apdrošināšanas iemaksu alga) ir mazāka nekā pieteicējs to ir norādījis savā pieteikumā;

[7.5.2] pieteicējam invaliditātes pensija ir piešķirta no 1996.gada 11.aprīļa, pamatojoties uz Rēzeknes starprajonu veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu komisijas 1996.gada 11.aprīļa izrakstu no DEĀK akta Nr.007591, personas iesniegumu, kā arī ņemot vērā dokumentus par apdrošināšanas stāžu. Mainoties invaliditātes grupai no 1997.gada 4.septembra, pieteicējam 1997.gada 19.septembrī tika veikts invaliditātes pensijas pārrēķins sakarā ar invaliditātes grupas maiņu. Līdz ar to pensiju kā par 2.invaliditātes grupu un starpību par periodu no 1997.gada 4.septembra līdz 1997.gada 30.septembrim pieteicējs saņēma jau 1997.gada oktobrī;

[7.5.3] transporta izdevumu kompensāciju piešķir, ja ir izsniegts ārstu ekspertu komisijas atzinums par specializētā transportlīdzekļa nepieciešamību. Tas nozīmē, ka ne visos gadījumos, kad personai ir noteikta invaliditāte, viņai ir tiesības arī uz

transporta izdevumu kompensāciju. Pieteicējs šo kompensāciju ir pieprasījis 1997.gada 9.oktobrī, iesniedzot Preiļu rajona Sociālās palīdzības dienestam (VSAA šo kompensāciju izmaksu nodrošina no 2001.gada 1.janvāra) Rēzeknes starprajonu veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu komisijas 1997.gada 9.oktobra izrakstu no akta Nr.59 un 1997.gada 4.septembra invaliditātes izziņu, un attiecīgi no 1998.gada viņam ir piešķirta šī kompensācija. Pieteicējs nav iesniedzis pierādījumus, kas pierādītu, ka viņam ir bijušas tiesības uz transporta izdevumu kompensāciju līdz 1997.gadam (ieskaitot).

[7.6] tā kā tiesa pieteikumu daļā par juridiskā fakta konstatēšanu nav pieņēmusi, VSAA paskaidrojumus par to nesniedz.

[8] pieteicējs tiesas sēdē pieteikumu uzturēja uz tajā minēto argumentu pamata.

[9] Atbildētāja pārstāve tiesas sēdē pieteikumu neatzina uz pārsūdzētajā lēmumā un rakstveida paskaidrojumos norādīto argumentu pamata.

Motīvu daļa

[10] Tiesa, noklausoties administratīvā procesa dalībniekus, pārbaudot lietas materiālus, atzīst, ka pieteikums daļā ir atstājams bez izskatīšanas, bet daļā ir noraidāms.

[11] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 250.panta pirmo daļu tiesa taisa spriedumu, pārbaudījusi, vai administratīvais akts izdots, ievērojot procesuālos un formālos priekšnoteikumus, vai tas atbilst materiālo tiesību normām un vai administratīvā akta pamatojums attaisno adresātam noraidītās tiesības [..]. Turklāt, atbilstoši minētā panta otrajai daļai tiesa, vērtējot administratīvā akta tiesiskumu, spriedumā ņem vērā tikai tos apstākļus, uz kuriem iestāde ir atsaukusies administratīvā akta pamatojumā.

[12] Pārbaudot to, vai atbildētājs, pieņemot pārsūdzēto Lēmumu, ir ievērojis procesuālos un formālos priekšnoteikumus, tiesa būtiskus procesuālus pārkāpumus nekonstatē. Arī strīds par to lietā nepastāv.

[13] Pārbaudot to, vai pārsūdzētais Lēmums atbilst materiālo tiesību normām un vai tā pamatojums attaisno adresātam noraidītās tiesības, tiesa konstatē, ka lietā pastāv strīds par sekojošo:

[13.1] atbildētājs Lēmumā nav ņēmis vērā visu darba stāžu, par kuru būtu jāaprēķina vecuma pensija, kā arī nav ņēmis vērā pieteicēja vidējo darba algu par visu viņa darba stāžu;

[13.2] pieteicējam ir nodarīti materiālie zaudējumi Ls 1506 apmērā, kurus sastāda: neizmaksātā slimības lapas nauda Ls 1112 apmērā par laika posmu no 1997.gada 20.maija līdz 1997.gada 9.novembrim, kad pieteicējs turpināja darbu kā trešās grupas invalīds; neizmaksātās pensijas starpība Ls 170 apmērā pēc otrās invaliditātes grupas piešķiršanas; nesaņemtais sociālais pabalsts transporta izdevumu kompensēšanai invalīdiem par 4 gadiem – Ls 224.

[14] Pārbaudot lietas materiālus, tiesa konstatē, ka pieteicējs VSAA Preiļu filiālē ar apstrīdēšanas iesniegumu ir vērsies 2002.gada 28.novembrī (1.pielikums, lietas lapa 48 un 61), apstrīdot VSAA Preiļu filiāles 2000.gada 14.novembra rīkojumu Nr.509, un 2003.gada 6.janvārī ar apstrīdēšanas iesniegumu vērsies VSAA (lietas lapa 102), apstrīdot VSAA Preiļu filiāles 2002.gada 6.decembra lēmumu Nr.1898.

Abos iesniegumos ir izteikti iebildumi tikai attiecībā uz aprēķināto un pārrēķināto pensiju, proti, par to, ka atbildētājs nav ņēmis vērā visu pieteicēja darba stāžu, kā arī vidējo algu. Respektīvi, pieteicējs ir apstrīdējis secīgi VSAA Preiļu filiāles 2000.gada 14.novembra rīkojumu Nr.509 par vecuma pensijas piešķiršanu un VSAA Preiļu filiāles 2002.gada 6.decembra lēmumu Nr.1898.

Atbildētājs, savukārt, Lēmumu pieņēmis attiecībā uz VSAA Preiļu filiāles 2002.gada 6.decembra lēmumu Nr.1898 par pensijas pārrēķinu, pārbaudot šī lēmuma tiesiskumu.

Tai pat laikā tiesa lietas materiālos neatrod, ka pieteicējs būtu vērsies pie atbildētāja un atbildētājs būtu vērtējis pieteicēja iebildumus attiecībā uz prasījumiem par zaudējumu piedziņu.

[14.1] Tā, pieteicējs norāda, ka viņam nav izmaksāts slimības pabalsts Ls 1112 apmērā, ko sastāda katru mēnesi neizmaksātie Ls 278 (pieteicēja aprēķinātā vidējā darba alga darba stāža laikā) 4 mēnešu garumā, kuri pieteicējam pienācās laika posmā no 1997.gada 20.maija līdz 1997.gada 9.novembrim, kad pieteicējs turpināja darbu kā trešās grupas invalīds.

Slimības pabalstus saskaņā ar likuma „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu" piešķir un izmaksā Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras attiecīgā filiāle. Slimības pabalstus piešķir ar lēmumu, kuru saskaņā ar iepriekš minētā likuma 38.pantu *(likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 1998.gada 19.jūnija likuma grozījumiem)*, kurš noteica, ka Valsts sociālās apdrošināšanas iestādes lēmumu ieinteresētā persona mēneša laikā var pārsūdzēt Labklājības ministrijā, bet tās lēmumu – tiesā, pieteicējam bija tiesības apstrīdēt un pēc tam pārsūdzēt tiesā.

Atbilstoši atbildētāja sniegtajām ziņām, kuras atšķiras no pieteicēja pieteikumā norādītā, tai pat laikā, ir apstiprinātas ar dokumentiem, pieteicējs ir slimojis laika periodos no 1997.gada 28.janvāra līdz 7.martam (skat. darbnespējas lapu B, reģ.Nr.35, lietas lapa 104), no 1997.gada 4.jūnija līdz 20.jūnijam (skat. darbnespējas lapu B, reģ.Nr.408, lietas lapa 105), no 1997.gada 21.jūnija līdz 3.septembrim (skat. darbnespējas lapu B, reģ.Nr.390, lietas lapa 106).

VSAA Preiļu filiāle 1997.gada 14.martā ir pieņēmusi lēmumu Nr.140 par slimības pabalsta piešķiršanu par laika periodu no 1997.gada 28.janvāra līdz 7.martam (1.pielikums, lietas lapa 104) un izmaksu, izmaksājot pieteicējam Ls 17,60. Attiecībā uz slimības laika periodu no 1997.gada 4.jūnija līdz 20.jūnijam VSAA Preiļu nodaļa 1997.gada 4.jūlijā pieņēmusi lēmumu Nr.511, ar kuru nolēmusi piešķirt slimības pabalstu Ls 0,00 apmērā (1.pielikums, lietas lapa 109). Attiecībā uz slimības laika periodu no 1997.gada 21.jūnija līdz 3.septembrim VSAA Preiļu nodaļa 1997.gada 26.setpembrī pieņēmusi lēmumu Nr.37, ar kuru nolēmusi piešķirt slimības pabalstu Ls 0,00 apmērā (1.pielikums, lietas lapa 112). Lēmumos minētos faktus apliecina arī VSAA Preiļu nodaļas 2007.gada 16.februāra izziņa Nr.3491 (lietas lapa 135).

Tātad, attiecībā uz slimības pabalstu piešķiršanu un izmaksu VSAA attiecīgā filiāle ir pieņēmusi lēmumu. Tas nozīmē, ka pieteicējam atbilstoši likuma „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu" 38.pantam bija tiesības šos lēmumus apstrīdēt

un pēc tam pārsūdzēt tiesā. Tiesai nav ziņu, ka pieteicējs šos lēmumus būtu apstrīdējis, arī no lietai pievienotajiem materiāliem tas neizriet.

[14.2] Pieteicējs kā uz saviem zaudējumiem norāda uz neizmaksāto pensijas starpību Ls 170 apmērā pēc otrās invaliditātes grupas piešķiršanas. Kā norāda pieteicējs, viņam 1997.gada 4.septembrī tika piešķirta otrā invaliditātes grupa, bet VSAA nekādu pārrēķinu pensijas apmēros neizdarīja, kaut arī otrās grupas invalīda pensija ir lielāka, nekā trešās grupas invalīda pensija. Pārrēķins par pensijas apmēru tika izdarīts tikai 1999.gadā, pēc vairāk kā diviem gadiem, savukārt, kad pieteicējam tika noņemta trešās grupas invaliditāte un piešķirta otrās grupas invaliditāte, tad pensija tika nekavējoties samazināta.

Arī attiecībā uz šo pieteicēja prasījumu tiesa konstatē, ka VSAA Preiļu rajona sociālās apdrošināšanas pārvalde 1997.gada 16.septembrī ir izdevusi rīkojumu Nr.1, nolemjot pārrēķināt pieteicējam pensiju sakarā ar invaliditātes grupas maiņu (lietas lapa 111). Par pensijas izmaksu liecina VSAA Preiļu nodaļas 2006.gada 25.janvāra izziņa Nr.2535 (lietas lapa 112-113).

Tas nozīmē, ka pieteicējam bija tiesības apstrīdēt arī šo lēmumu, taču arī par šī lēmuma apstrīdēšanu tiesai nav ziņu un tas neizriet no lietas materiāliem.

[14.3] Pieteicēja zaudējumu sastāda arī nesaņemtais sociālais pabalsts transporta izdevumu kompensēšanai invalīdiem par 4 gadiem – Ls 224 apmērā. Pieteicējs norāda, ka viņam kā invalīdam jau no 1994.gada aprīļa vajadzēja saņemt sociālo pabalstu transporta izdevumu kompensēšanai invalīdiem, kuriem ir apgrūtināta pārvietošanās, taču pieteicējs to saņēmis tikai sākot no 1998.gada.

Attiecībā uz minēto, tiesa konstatē, ka pieteicējs iesniegumu pabalsta piešķiršanai ir iesniedzis 1997.gada 9.oktobrī (1.pielikums, lietas lapa 113), pievienojot Rēzeknes starprajonu Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu komisijas izrakstu no akta Nr.59 (1.pielikums, lietas lapa 114) un Preiļu rajona padomes Sociālās aprūpes nodaļas 1997.gada 9.oktobra rīkojumu Nr.75 par kompensācijas izmaksu no 1998.gada 1.janvāra (1.pielikums, lietas lapa 115) un invaliditātes izziņu (1.pielikums, lietas lapa 116-117).

Saskaņā ar 1997.gada 9.oktobrī spēkā esošo Ministru kabineta 1995.gada 19.decembra noteikumu Nr.387 „Noteikumi par pabalstu transporta izdevumu kompensēšanai invalīdiem, kuriem ir apgrūtināta pārvietošanās" 4.punktu pabalstu piešķir, pamatojoties uz invalīda rakstisku pieprasījumu un atbilstoši šo noteikumu 6.punktam par pabalsta piešķiršanu tiek pieņemts lēmums. Saskaņā ar šo noteikumu 19.punktu lēmumu par pabalsta piešķiršanu varēja pārsūdzēt 1995.gada 26.oktobra likuma „Par sociālo palīdzību" 15.panta otrajā un trešajā daļā noteiktajā kārtībā, proti, pašvaldības lēmumu par sociālās palīdzības sniegšanu, ja tā tiek finansēta no valsts līdzekļiem, sociālās palīdzības pieprasītājs var pārsūdzēt Labklājības ministrijā, bet pašvaldības vai Labklājības ministrijas lēmumu par sociālās palīdzības sniegšanu sociālās palīdzības pieprasītājs var pārsūdzēt tiesā.

Tiesas rīcībā nav lēmuma, ar kuru šis pabalsts ir piešķirts pieteicējam, tai pat laikā lietā nepastāv strīds par to, ka pabalsts tika piešķirts sākot ar 1998.gada 1.janvāri. Tas nozīmē, ka šāds lēmums ir bijis un pieteicējam bija tiesības to apstrīdēt. Taču tiesai nav ziņu, ka pieteicējs lēmumu par sociālās palīdzības sniegšanu būtu pārsūdzējis iepriekš norādītajā kārtībā, arī no lietas materiāliem tas neizriet.

[14.4] Tādējādi attiecībā uz sprieduma 14.1., 14.2. un 14.3 punktā konstatēto tiesa secina, ka pieteicējs, ne tikai nav vērsies iestādē ar lūgumu atlīdzināt materiālos

zaudējumus, bet nav arī apšaubījis to lēmumu tiesiskumu, ar kuriem, viņaprāt, šie zaudējumi ir nodarīti.

APL 92.pants noteic, ka ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

APL 93.panta pirmā daļa paredz, ka iesniedzot augstākai iestādei iesniegumu par administratīvā akta apstrīdēšanu, vienlaicīgi var prasīt atlīdzinājumu.

Panta trešā daļa reglamentē, ja atlīdzinājums nav prasīts vienlaicīgi ar administratīvā akta apstrīdēšanu vai pārsūdzēšanu vai faktiskās rīcības pārsūdzēšanu, iesniegumu par atlīdzinājumu var iesniegt iestādē, kas nodarījusi zaudējumus vai kaitējumu. Atlīdzinājumu iestādē var prasīt, ja ir pabeigta attiecīgās administratīvās lietas izskatīšana pēc būtības (ir stājies spēkā augstākas iestādes izdots administratīvais akts, un tas nav pārsūdzēts, vai arī ir stājies spēkā tiesas spriedums). Uz iesniegumu par atlīdzinājumu attiecināmi šā likuma noteikumi par administratīvo aktu.

No lietas faktiskajiem apstākļiem, kā arī no iepriekš minētajam normām, tiesa konstatē, ka pieteicējs, vēršoties tiesā ar prasījumu par zaudējumu atlīdzību, nav ievērojis šai lietu kategorijai likumā noteikto lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas kārtību.

Atbilstoši APL 278.panta 1.punktam tiesa atstāj pieteikumu bez izskatīšanas, ja pieteicējs nav ievērojis likumā noteikto lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas kārtību. Līdz ar to pieteikums šajā daļā ir atstājams bez izskatīšanas.

Saskaņā ar APL 281.pantu, ja pieteikums atstāts bez izskatīšanas, pieteicējs var no jauna iesniegt pieteikumu tiesā, ievērojot likumā noteikto kārtību.

Neatkarīgi no iepriekš minētā tiesa vēlas norādīt, ka pieteicējam, novēršot šo trūkumu un izejot lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas kārtību, jāņem vērā, ka būtiski ir nokavēts procesuālais termiņš iepriekš minēto lēmumu apstrīdēšanai iestādē, līdz ar to, iestādei būtu jāvērtē šī procesuālā termiņa nokavējuma iemesli un sekas, kā arī tas, vai administratīvo procesu iestādē var uzsākt no jauna.

[15] Pārbaudot lietas materiālus attiecībā uz vecuma pensijas piešķiršanu, tiesa konstatē sekojošo:

[15.1] VSAA Preiļu filiāle, pamatojoties uz pieteicēja 2000.gada 30.oktobra iesniegumu 2000.gada 14.novembrī izdevusi rīkojumu Nr.509 (turpmāk – Rīkojums), nolemjot pārtraukt invaliditātes un piešķirt nosacītā vecuma pensiju pieteicējam Ls 58,37 apmērā no 2000.gada 10.decembra līdz 2001.gada 30.septembrim (1.pielikums, lietas lapa 37-38). Rīkojumā kā kopējais stāžs norādīts 41 gads 4 mēneši un 8 dienas.

[15.2] 2002.gada 28.novembrī pieteicējs VSAA Preiļu filiālē iesniedzis iesniegumu (1.pielikums, lietas lapa 48, 61), ar kuru apstrīdēja Preiļu filiāles 2000.gada 14.novembra rīkojumu Nr.509 par vecuma pensijas piešķiršanu.

Pieteicējs iesniegumā norāda sekojošus iebildumus:

1) no 1954.gada līdz 2000.gadam ir 46 gadi, bet Rīkojumā ir tikai 41 gads;

2) no 1954.gada līdz 1996.gadam nav aprēķināta ne alga, ne sociālais nodoklis, bet pieteicējam alga bijusi 250-390 rubļi;

3) nav ņemts vērā kara dienests, kur dienējis 4 gadus 4 mēnešus;

4) nav ieskaitīts kolhoza stāžs 5 gadi;

5) pieteicējam pensijai nepieciešamais stāžs bija sasniegts jau 1984.gadā, taču VSAA Preiļu filiāle vecuma pensiju aprēķinājusi tikai no 1996.gada līdz 1998.gada decembrim. Pieteicējam šajā laika posmā bija trešā invaliditātes grupa, kura ierobežoja darba spējas, un tieši šajos gados bija bezdarbs, kad mēnesī bija jāstrādā tikai dažas dienas un alga bija niecīga.

[15.3] 2002.gada 6.decembrī VSAA Preiļu filiāle pieņēma lēmumu Nr.1898 par pensijas piešķiršanu, nolemjot, pamatojoties uz pieteicēja iesniegumu, pārrēķināt vecuma pensiju no 2000.gada 10.decembra pēc vispārējiem noteikumiem sakarā ar apdrošināšanas stāža un iemaksu izmaiņām kā nestrādājošam (1.pielikums, lietas lapa 62-65). Lēmumā kā kopējais stāžs norādīti 42 gadi 3 mēneši un 29 dienas. Apdrošināšanas stāžā papildus Rīkojumā norādītajam tika ieskaitīts dienesta laiks Padomju armijā laika periodā no 1962.gada 30.novembra līdz 1963.gada 21.oktobrim, kas iepriekš, piešķirot vecuma pensiju, tajā nebija ieskaitīts (skat. – Rīkojuma darba stāža aprēķina 2.rindu un šī lēmuma darba stāža aprēķina 2.rindu). Vienlaicīgi ar šo lēmumu pieteicējam nosūtīta pavadvēstule (lietas lapa 12-17), kur detalizēti izskaidrots pensijas aprēķināšanas mehānisms un sniegtas atbildes uz pieteicēja iebildumiem.

Pieteicējs šo lēmumu apstrīdēja VSAA ar 2003.gada 6.janvāra iesniegumu, norādot sekojošus iebildumus:

1) pieteicējs uzskata, ka nav pareizi aprēķināts pieteicēja darba stāžs, nenorādot konkrētas nepareizības;

2) nav pārrēķināts apdrošināšanas darba stāžs uz vecuma pensijas piešķiršanas brīdi, kas sastāda 42 gadus 3 mēnešus 29 dienas;

3) pensijas aprēķinam izmantoti četri gadi (no 1996.gada līdz 1999.gadam), kad pieteicējs bijis jau ar invaliditāti, bet ne tad, kad pieteicējs strādājis, piemēram, līdz 1996.gada 2.februārim vai līdz 1990.gadam.

[15.4] Atbildot uz iepriekš minēto iesniegumu, atbildētājs izdevis Lēmumu, pamatojot to ar sekojošo:

1) Pensija ir aprēķināta, ņemot vērā pieteicēja pensijas lietā esošos apdrošināšanas stāžu apliecinošos dokumentus;

2) vecuma pensija aprēķināta, pamatojoties uz likuma „Par valsts pensijām" 12.panta pirmo daļu un pārejas noteikumu 13.punktu un 19.punktu.

Likuma „Par valsts pensijām" *(redakcijā, kas bija spēkā uz 10.12.2000.)* 12.panta pirmā daļa noteica, ka Vecuma pensiju aprēķina pēc šādas formulas:

P=K:G

P - gada pensija, kuras divpadsmitā daļa ir mēneša pensija;

K - apdrošinātās personas pensijas kapitāls, ko veido šīs personas personīgajā kontā reģistrētā apdrošināšanas iemaksu summa un ikgadējais kapitāla pieaugums.

Pensijas kapitāls ir atkarīgs no apdrošināšanas iemaksu algas indeksa, ko nosaka Labklājības ministrija;

G - laika posms (gados), par kuru no pensijas piešķiršanas gada tiek plānota vecuma pensijas izmaksa.

Likuma "Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 13.punkts noteica, ka pārejas periodā, kad valsts pensija tiek aprēķināta saskaņā ar šā likuma 12.panta pirmās daļas noteikumiem, ņemami vērā šādi noteikumi:

apdrošināšanas periods līdz 1995.gadam (ieskaitot) tiks kreditēts ar sākuma kapitālu (Ks), ko var palielināt ar turpmākām iemaksām saskaņā ar šā likuma 12.panta pirmās daļas noteikumiem: Ks=Vi x As x 0.2

As - apdrošināšanas stāžs par periodu līdz 1995.gadam (ieskaitot),

Vi - gada vidējā apdrošināšanas iemaksu alga, kas ar 1997.gadu, ņemot vērā pensijas kapitāla gada pieaugumu, ir piemērojama 1996.gada iemaksu algu līmenim.

Atkarībā no pensijā aiziešanas laika (ja nepieciešams, piemērojot šā likuma 33.pantu) vidējā apdrošināšanas iemaksu alga nosakāma šādā veidā:

Aizejot pensijā:

[..]

2000.gadā un turpmākajos gados -

Vi ir apdrošinātās personas 48 mēnešu vidējā apdrošināšanas iemaksu alga laika periodā no 1996.gada līdz 2000.gadam. Ja šajā periodā pensijas pieprasītājs ir nostrādājis mazāk par 48 mēnešiem, vidējā apdrošināšanas iemaksu alga nosakāma, dalot apdrošināšanas iemaksu algu summu ar 48.

Ja apdrošinātā persona pēc šā likuma spēkā stāšanās līdz pensijas pieprasīšanai nav strādājusi vai strādāt sākusi pēc 2000.gada, kā arī gadījumā, ja šīs personas attiecīgā perioda vidējā apdrošināšanas iemaksu alga ir mazāka par valstī noteikto minimālo darba algu, - Vi no 1997.gada ir valstī noteiktā minimālā darba alga. Attiecībā uz invalīdiem piemērojama šo pārejas noteikumu 18.punktā noteiktā kārtība.

Pārejas periodā vecuma pensija aprēķināma pēc šādas formulas:
P= (Ks + K):G
P - gada pensija, kuras divpadsmitā daļa ir mēneša pensija;
Ks - sākuma kapitāls, kas noteikts šā punkta otrajā daļā;
K - pensijas kapitāls, kas noteikts šā likuma 12.panta pirmajā daļā;
G - laikposms (gados), par kuru no pensijas piešķiršanas gada tiek plānota vecuma pensijas izmaksa.

Savukārt, likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 19.punkts noteic, ka invaliditātes pensijas vietā piešķirtā vecuma pensija invaliditātes laikā nedrīkst būt mazāka par invaliditātes pensiju, kas saņemta līdz vecuma pensijas piešķiršanas brīdim. Invaliditātes grupas atkārtotas noteikšanas gadījumā, ja invaliditātes pārtraukuma laiks nav lielāks par vienu mēnesi, vecuma pensijas izmaksa (arī invaliditātes pārtraukuma laikā) turpināma iepriekšējā apmērā.

[16] Pārbaudot pieteicēja iebildumu pamatotību, tiesa nonāk pie secinājuma, ka tie daļēji ir nepamatoti, ievērojot sekojošus apsvērumus:

[16.1] Atbildētājs, aprēķinot pieteicējam vecuma pensiju, pareizi atsaucies uz likuma „Par valsts pensijām" 12.panta pirmo daļu, pārejas noteikumu 13.punktu un 19.punktu, jo šīs normas regulē vecuma pensijas aprēķināšanas kārtību. Pārbaudot šo normu piemērošanas pareizību, tiesai rodas pārliecība, ka aprēķini tikai daļēji ir izdarīti atbilstoši minēto normu prasībām.

Pieteicējs savā pieteikumā norāda, ka viņa vidējā alga sastādījusi Ls 287,00, savukārt, iepriekš iesniegtajos iesniegumos iestādē (sprieduma 15.2. un 15.3. apakšpunkts) viņš iebilst pret to, ka pensijas aprēķiniem tiek izmantots tikai laika

periods no 1996.gada līdz 1999.gadam (četri gadi), kad pieteicējam bijuši mazi ienākumi un kad pieteicējs jau bijis invalīds.

Tiesa šos iebildumus noraida kā nepamatotus, jo likums „Par valsts pensijām" neparedz aprēķinos izmantot personai aprēķināto algu līdz 1996.gadam, bet gan tikai apdrošināšanas stāžu par šo laika periodu. Savukārt, aprēķinot vecuma pensiju pēc 1996.gada 1.janvāra jāņem vērā katras personas kontā reģistrētie ienākumi un no tiem veiktie sociālās apdrošināšanas maksājumi. Minētie apsvērumi izriet no likuma „Par valsts pensijām" 12.panta un pārejas noteikumu 13.punkta, kur ir norādītas pensijas aprēķināšanas formulas, no kurām var secināt, ka pieteicēja minētā vidējā darba alga par visu darba stāža laiku netiek izmantota pensijas aprēķinos.

Atbildētājam saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 13.punkta otro daļu pensijas aprēķinos personām, kuras aiziet pensijā 2000.gadā, jāizmanto apdrošinātās personas 48 mēnešu vidējā apdrošināšanas iemaksu alga laika periodā no 1996.gada līdz 2000.gadam, bet ja šīs personas attiecīgā perioda vidējā apdrošināšanas iemaksu alga ir mazāka par valstī noteikto minimālo darba algu, tad aprēķiniem izmanto valstī noteikto minimālo darba algu. Tātad, tiesa secina, ka atbildētājs pareizi aprēķinājis pietiecēja pensijas sākuma kapitālu, ņemot vērā laika periodu no 1996.gada līdz 1999.gadam ieskaitot.

Tai pat laikā pēc tiesas ieskata atbildētājs ir nepareizi aprēķinos iekļāvis apdrošināšanas stāžu līdz 1995.gadam ieskaitot. Proti, likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 13.punkts paredz apdrošināšanas periodu līdz 1995.gadam (ieskaitot) kreditēt ar sākuma kapitālu (Ks), ko var palielināt ar turpmākām iemaksām saskaņā ar šā likuma 12.panta pirmās daļas noteikumiem, pēc šādas formulas: Ks=Vi x As x 0.2, kur „As" atbilstoši likumā noteiktajai definīcijai ir apdrošināšanas stāžs par periodu līdz 1995.gadam (ieskaitot). Atbildētājs pārsūdzētajā Lēmumā norādījis, ka „As" ir apdrošināšanas stāža pilni gadi par periodu līdz 1995.gadam (ieskaitot) un ka pieteicējam šis stāžs sastāda 38 gadus.

Tiesa uzskata, ka aprēķinot sākuma kapitālu, ir izmantojams viss apdrošināšanas stāžs par periodu līdz 1995.gadam ieskaitot, nevis tikai pilni gadi, jo šādu formulējumu neparedz pārejas noteikumu 13.punkts. Salīdzinājumam tiesa vēlas norādīt uz likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 16.punkta 1.apakšpunktā reglamentēto pensijas formulu, kur „AS" atbilstoši šajā apakšpunktā noteiktajai definīcijai ir apdrošināšanas stāža pilni gadi. Tātad, tiesa secina, ja likumdevējs būtu vēlējies arī pārejas noteikumu 13.punktā noteikt, ka pensijas aprēķinam ir izmantojams darba stāža pilni gadi, tad tas būtu noteikts arī šajā normā.

Taču minētā neprecizitāte nav ietekmējusi Lēmuma tiesiskumu, jo iekļaujot pensijas aprēķinā visu darba stāžu, vecuma pensijas aprēķina gala rezultāts palielinātos tikai par dažiem santīmiem, kas jebkurā gadījumā nepārsniegtu iepriekš saņemtās invaliditātes pensijas apmēru, līdz ar to jebkurā gadījumā ir piemērojams likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 19.punkts.

[16.2] Attiecībā uz pieteicēja norādīto par pensijas aprēķinā neiekļauto darba stāžu, tiesa norāda, ka saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" 27.pantu pensijas pieprasījums un pensijas piešķiršanai nepieciešamie dokumenti personīgi vai ar darba devēja starpniecību iesniedzami Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras filiālei pēc pensijas pieprasītāja dzīvesvietas. Likuma 28.panta pirmā daļa noteic, ka pensijas pieprasījumu un pensijas piešķiršanai nepieciešamos dokumentus, kā arī Valsts

sociālās apdrošināšanas aģentūras filiālē esošos datus par pensijas pieprasītāja izdarīto apdrošināšanas iemaksu laiku un apjomu izskata Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras filiāle, un tās vadītājs izdod attiecīgu rīkojumu.

No minētajām normām izriet, ka pašas personas ziņā ir, pirmkārt, jau pensijas pieprasīšana un, otrkārt, apdrošināšanas stāžu apliecinošu dokumentu iesniegšana iestādei, kura šo iesniegumu un tam pievienotos dokumentus izvērtē un pieņem atbilstošu lēmumu.

Ievērojot minēto, iestāde arī konkrētajā gadījumā, aprēķinot pieteicēja darba stāžu, varēja vadīties tikai no pieteicēja iesniegtajiem dokumentiem.

Tā, pieteicējs norāda, ka arhīva izziņās nav norādīts mēnesis un diena, kad pieteicējs sācis strādāt akadēmiķa Viljamsa v.n. kolhozā, bet tikai gads, tāpēc VSAA Preiļu filiāle uzskatījusi, ka pieteicējs sācis strādāt no 1955.gada 1.jūlija un beidzis darbu kolhozā 1959.gada 30.jūnijā, tādējādi darba stāžs sastāda tikai 4 gadus. Taču, ja ņem vērā, ka no 1955.gada līdz 1959.gadam ir 5 gadi, tad stāžā bija jāieskaita 5 gadi.

Tiesa šo iebildumu uzskata par nepamatotu, jo tik tiešām pieteicējs VSAA ir iesniedzis tikai 1994.gada 16.aprīļa arhīva izziņu Nr.10-12/S-94 par darbu no 1955.gada līdz 1959.gadam, kur netiek norādīti konkrēti datumi (lietas lapa 23, kā arī 1.pielikums, lietas lapa 8), bet gan tikai gada skaitļi. Tai pat laikā no šīs izziņas izriet, ka pieteicējs 1955.gadā ir nostrādājis tikai 26 dienas, bet 1959.gadā – 99 dienas. Tas nozīmē, ka pieteicējam nav tiesību pretendēt uz to, ka viņam darba stāžā tiks ieskaitīts pilns gads. Tieši pretēji, Ministru kabineta 2002.gada 23.aprīļa noteikumu Nr.165 „Apdrošināšanas periodu pierādīšanas, aprēķināšanas un uzskaites kārtība" 44.punkts noteic, ja dokumentā nav norādīts apdrošināšanas perioda sākums un beigas, bet tikai tā ilgums gados, mēnešos un dienās, aprēķinot apdrošināšanas stāžu, izmanto šo informāciju. Tiesa gan, šis normatīvais akts nebija spēkā uz to brīdi, kad pieteicējam radās tiesības uz vecuma pensiju, taču bija spēkā uz to brīdi, kad iestāde pārskatīja pieteicējam piešķirtās pensijas apmēru 2002.gada 6.decembrī, līdz ar to tiesa uzskata, ka šo normatīvo aktu var piemērot kā argumentu, norādot uz pieteicēja iebildumu nepamatotību.

Pieteicējs tiesai ir iesniedzis 2006.gada 16.maija Daugavpils zonālā valsts arhīva izziņu Nr.2-6/S-1141, no kuras izriet, ka pieteicējs 1955.gadā sācis strādāt no jūnija mēneša, bet 1959.gadā sācis strādāt no februāra mēneša un turpinājis darbu līdz pat oktobrim. Atbildētājam šāds dokuments Lēmuma pieņemšanas brīdī nebija pieejams, līdz ar to, atbildētājam bija jāvadās no tiem datiem, kuri bija norādīti pieteicēja iesniegtajos dokumentos uz pensijas aprēķināšanas vai pārrēķināšanas brīdi. Taču tiesa vēlas norādīt, ka pieteicējs šādu dokumentu var iesniegt no jauna iestādē, lai tā izvērtētu iespēju pārrēķināt pensiju.

Pieteicējs norāda, ka atbildētājs nepareizi ieskaitījis 1956.gada darba stāžā tikai 2 dienas, kaut gan faktiski izstrādātas ir 142 dienas. Tiesa vēlas norādīt, ka neatkarīgi no tā, ka no pieteicēja iesniegtās 1994.gada 16.aprīļa arhīva izziņas Nr.10-12/S-94 izriet, ka 1956.gadā pieteicējs strādājis tikai 2 dienas, VSAA Preiļu filiāle jau savā 2000.gada 14.novembra rīkojumā Nr.509 1956.gadu ir iekļāvusi pilnā apjomā kā vienu darba stāža gadu, līdz ar to pieteicēja iebildumiem nav pamata. Turklāt, tiesa vēlas norādīt, ja arī iestāde būtu ņēmusi vērā tikai divas dienas, arī tad iestādei nevarētu neko pārmest, jo šo faktu apliecina paša pieteicēja iestādei iesniegta izziņa. Tikai vēlāk 2003.gada 22.aprīlī saņemtā arhīva izziņa (lietas lapa 32) apliecina, ka pieteicējs 1956.gadā ir izstrādājis 142 dienas.

Pieteicējs nepamatoti norāda uz to, ka atbildētājs nav izdarījis pensijas pārrēķinu, papildus iekļaujot darba stāžā karadienestu par 10 mēnešiem un 22 dienām. Šāds pārrēķins tika izdarīts, proti, no Rīkojuma pensijas aprēķina izriet, ka pieteicējam pensija par periodu līdz 1996.gada 1.janvārim sastāda Ls 20,096, kur nav ņemts vērā karadienests 10 mēneši un 22 dienas. Savukārt, VSAA Preiļu nodaļas 6.decembra lēmuma pensijas aprēķinā norādīts, ka pensija par laika periodu līdz 1996.gada 1.janvārim ir aprēķināta Ls 20,64 apmērā. Taču, ievērojot to, ka šī pensija jebkurā gadījumā nepārsniedza iepriekš izmaksājamo invaliditātes pensiju, šis pārrēķins neietekmēja pieteicējam izmaksājamo pensiju un pieteicējam nekāda piemaksa nepienācās.

[16.3] Pieteicējs norāda, ka darba stāžā nav ieskatīts stāža laiks par virsdienesta laiku no 1963.gada 22.oktobra līdz 1964.gada 29.jūnijam.

Tiesa vēlas norādīt, ka no pieteicēja pensijas lietā esošajiem dokumentiem izriet, ka pieteicējs virsdienestā kalpojis no 1963.gada 22.oktobra līdz 1964.gada 16.aprīlim (1.pielikums, lietas lapa 9), nevis kā norāda pieteicējs – līdz 1964.gada 29.jūnijam. Pieteicēja norādītais datums ir Kara klausības apliecības izdošanas datums.

Likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 1.punkta 2.apakšpunkts *(likuma redakcijā, kas bija spēkā uz vecuma pensijas piešķiršanas brīdi 2000.gada 10.decembrī)* noteica, ka līdz 1991.gada 1.janvārim [..] apdrošināšanas stāžu veido šādi darbam pielīdzinātie periodi, t.sk., virsdienests karavīriem un dienests virsniekiem Latvijas Republikas armijā, Latvijas pilsoņiem - arī PSRS Bruņotajos spēkos, ja viņiem sakarā ar darbību Latvijas interesēs atņemta dienesta pakāpe.

Tātad, lai ar vecuma pensijas piešķiršanas brīdī 2000.gada 10.decembrī pieteicēja darba stāžā varētu ieskaitīt arī laiku par virsdienestu PSRS Bruņotajos spēkos, tad pieteicējam bija jāatbilst citētajā punktā minētajiem nosacījumiem, proti, sakarā ar darbību Latvijas interesēs atņemta dienesta pakāpe. Šādi pierādījumi iestādē nav iesniegti.

Savukārt, likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 1.punkta 2.apakšpunkts ar 2001.gada 20.decembra grozījumiem, kas stājās spēkā ar 2002.gada 1.janvāri, noteica, ka līdz 1991.gada 1.janvārim [..] apdrošināšanas stāžu veido šādi darbam pielīdzinātie periodi, tai skaitā, virsdienests karavīriem un dienests virsniekiem Latvijas Republikas armijā, Latvijas pilsoņiem - arī PSRS Bruņotajos spēkos, ja viņiem sakarā ar darbību Latvijas interesēs atņemta dienesta pakāpe <u>vai viņi iesaukti aktīvajā militārajā dienestā pēc obligātā karadienesta vai pēc civilās augstskolas beigšanas, ja nesaņem citas valsts pensiju, kuras apmēra noteikšanā ir ņemts vērā šis dienesta periods.</u>

Tātad, pieteicējam bija tiesības pieprasīt pārrēķināt pensiju sākot ar 2002.gada 1.janvāri, ievērojot virsdienestā nokalpoto laiku no 1963.gada 22.oktobra līdz 1964.gada 16.aprīlim. Šāds skaidrojums ir sniegts arī atbildētāja 2003.gada 7.februāra pavadvēstulē (lietas lapa 4), ar kuru pieteicējam tika nosūtīts pārsūdzētais Lēmums.

Tiesa, pārbaudot lietas materiālus, konstatē, ka pieteicējs jau savā 2002.gada 28.novembra iesniegumā VSAA Preiļu filiālei (1.pielikums, lietas lapa 48, 61), ar kuru tika apstrīdēts Rīkojums, norādīja, ka tajā nav iekļauts kara dienests, kur pieteicējs dienējis 4 gadus un 4 mēnešus. Taču VSAA Preiļu filiāle 2002.gada 6.decembrī, pieņemot lēmumu Nr.1898, tikai daļēji ņēmusi vērā iestādes rīcībā esošo dokumentu - Kara klausības apliecības izrakstu, kur ir norādīts gan dienesta, gan virsdienesta laiks, kaut arī uz šī lēmuma pieņemšanas brīdi bija spēkā grozījumi likuma „Par valsts

pensijām" pārejas noteikumu 1.punkta 2.apakšpunktā, kas paredzēja darba stāžā ieskaitīt arī virsdienesta laiku.

Tai pat laikā šī kļūda nav novedusi pie nepareiza Lēmuma, jo gadījumā, ja atbildētājs būtu ņēmis vērā virsdienesta laiku, kas sastāda 5 mēnešus un 26 dienas, un papildinājis pieteicēja darba stāžu līdz 1995.gada 31.decembrim, kas ar 2002.gada 6.decembra lēmumu Nr.1898 tika noteikts 38 gadi 4 mēneši un 29 dienas, tad rezultātā pieteicēja darba stāžs līdz 1995.gada 31.decembrim sastādītu 38 gadus 10 mēnešus un 25 dienas.

Taču minētā kļūda nav ietekmējusi Lēmuma tiesiskumu, jo iekļaujot pensijas aprēķinā visu darba stāžu, vecuma pensijas aprēķina gala rezultāts palielinātos tikai par dažiem santīmiem, kas jebkurā gadījumā nepārsniegtu iepriekš saņemtās invaliditātes pensijas apmēru, līdz ar to jebkurā gadījumā ir piemērojams likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 19.punkts. Tai pat laikā jānorāda, ka minētajam būtu nozīme pie apstākļiem, ja pieteicējam vairs nebūtu tiesības saņemt invaliditātes pensiju.

[16.4] Pieteicējs arī norāda uz to, ka darba stāžā nav iekļauts periods, kad pieteicējs strādājis kolhozā no 1948.gada, bet viņa izstrādātās dienas ir pieskaitītas mātei *H.S.*, ko var apliecināt liecinieki.

Pārbaudot šo faktu Lēmuma tiesiskuma kontekstā, tiesa vēlas norādīt pieteicējam, ka par šādiem faktiem pieteicējs nav vērsies iestādē ar iesniegumu, tas neizriet ne no 2002.gada 28.novembra un 2003.gada 6.janvāra iesniegumos, kā arī no citiem pieteicēja pensijas lietā esošajiem materiāliem. Līdz ar to iestādei nebija ne iespēju, ne arī tiesiska pamata iekļaut darba stāžā pieteicēja pieteikumā norādītos darba periodus.

Bez tam, apdrošināšanas periodu pierādīšanas kārtību reglamentē Ministru kabineta 2002.gada 23.aprīļa noteikumu Nr.165 „Apdrošināšanas periodu pierādīšanas, aprēķināšanas un uzskaites kārtība", kuru 28.punkts noteic, ka darbs kolhozā veido apdrošināšanas periodu, ja tas pierādīts, pamatojoties uz šo noteikumu 5.1., 5.2., 5.3., 5.6. un 5.7. apakšpunktā minētajiem dokumentiem, proti, darba grāmatiņu, kolhoznieka darba grāmatiņu, darba līgumu un dokumentiem par tā izpildi, kuros ir norāde par attiecīgā darba perioda pabeigšanu, Latvija valsts arhīva vai citu valstu arhīvu izziņas, darba devēja izziņa, kas izsniegta saskaņā ar šo noteikumu 11.punktu, kas savukārt, noteic, ka izziņu par darbu, kas izsniegta pēc 1964.gada 12.maija, pieņem apdrošināšanas periodu pierādīšanai, ja tā pamatota ar atsauci uz dokumentiem.

Pieteicēja rīcībā nav neviena šajā punktā noteiktā dokumenta, uz kura pamata varētu pierādīt apdrošināšanas periodu par darbu kolhozā.

Gadījumā, ja nav iespējams pierādīt juridisku faktu ar dokumentiem, kādi paredzēti normatīvajā aktā, tad atbilstoši Latvijas Civilprocesa likuma 288.panta pirmajai daļai, šo faktu, no kuriem atkarīga fizisko un juridisko personu mantisko un nemantisko tiesību rašanās, grozīšanās vai izbeigšanās, izskata vispārējās jurisdikcijas tiesa. Atbilstoši Latvijas Civilprocesa likuma 289.pantam tiesa konstatē juridiskos faktus tikai tad, ja iesniedzējam nav iespējams citādā kārtībā saņemt attiecīgos dokumentus, kas apstiprina šos faktus, vai ja šie dokumenti nozaudēti, nozagti vai iznīcināti un zudusi iespēja tos atjaunot. Atbilstoši Latvijas Civilprocesa likuma 290.pantam pieteikumu par juridiskā fakta konstatēšanu iesniedz tiesai pēc pieteicēja dzīvesvietas, tas nozīmē, ka pieteikums ir jāiesniedz Latvijas Republikas vispārējās

jurisdikcijas tiesā. Lietas ietvaros par juridiska fakta konstatēšanu tiesa var nopratināt pieaicinātos lieciniekus un konstatēt faktus. Spēkā stājies tiesas spriedums šādā lietā būs par pierādījumu darba stāža pierādīšanai, kurš jāiesniedz VSAA attiecīgajā nodaļā.

[17] Atbildētājs savos rakstveida paskaidrojumos ir norādījis, ka lieta būtu atstājama bez izskatīšanas, jo pieteicējs ir nokavējis procesuālo termiņu pieteikuma iesniegšanai tiesā Lēmuma pārsūdzēšanai. Tiesa šai sakarā vērš atbildētāja uzmanību uz to, ka tiesa jau vienreiz šo jautājumu ir vērtējusi un lēmusi, pieņemot pieteikumu, un tādējādi paudusi savus apsvērumus, līdz ar to atbildētāja argumentus šai sakarā vairs nevērtēs. Atbildētāja pārstāvim bija iespējams piedalīties tiesas sēdē, kurā tika lemts jautājums par procesuālā termiņa atjaunošanu, un izteikt savus iebildumus, taču atbildētāja pārstāvis uz šo sēdi nebija ieradies.

[18] Ievērojot spriedumā minētos apsvērumus, tiesa nonāk pie secinājuma, ka atbildētāja Lēmums ir tiesisks un pamatots, bet pieteicēja pieteikums daļā ir atstājams bez izskatīšanas, bet daļā ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 278.panta 1.punktu, 246.-251. un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

Noraidīt *A.S.* pieteikumu daļā par Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras Apdrošināšanas uzraudzības daļas vadītājas 2003.gada 7.februāra lēmuma Nr.22 atcelšanu.

Atstāt bez izskatīšanas *A.S.* pieteikumu daļā par zaudējumu piedziņu Ls 1506 apmērā sakarā ar to, ka pieteicējs nav ievērojis likumā noteikto lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas kārtību.

Spriedumu var pārsūdzēt divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas Administratīvajā apgabaltiesā, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvajā rajona tiesā.

Tiesnese (paraksts) Dz.Amerika

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas

Tiesnese Dz.Amerika

Rīgā, 2007.gada 28.martā